

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Erectionis novæ Parochiæ per dismembrationem Form. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

quantum, & in Cremonen. 20. Decembris 1692.

5. In quarum caularum secunda proposito Dubio -- *An Parochus celebrare teneatur, & Sacrificium applicare pro Parochianis in diebus Dominicis, & Festis sive habeat congruam, sive non?* responsum fuit -- *Dentur, Decreta: Quæ referuntur à Nicol. in flosc. verb. Parochus num. 34. & à Fagnan. in cap. Fraternitatem n. 94. & 95. de Sepultur.*

6. In tertia, in qua recursum habuit Archipresbyter Rosarni à Decreto Episcopi, quo adstringebatur ad applicandum Sacrificium pro populo in omnibus Dominicis, & Festivis diebus, & partibus informantibus propositum fuit Dubium *An Decretum Episcopi super applicatione Sacrificii pro populo omnibus Dominicis, & Festis diebus sit observandum?* responsum fuit -- *Affirmativè.* Undè caveant Parochi à sententiis, & opinionibus hujusmodi Probabilistarum.

7. **IN EADEM ECCLESIA PAROCHIANOS MATRIMONIO CONJUNGERE.** Matrimonia per verba de presenti, juxtà monitum Concilii Trid. sess. 24. de reform. Matr. cap. 1. fieri debent in Ecclesia, si non de necessitate præcepti, saltem de honestate, ut dixit *Rot. coram Coccin. decis. 1887. n. 37.* Undè quamvis plures Authores, quos refert, & sequitur *Barbos. in dist. cap. 1. nu. 35.* firment, quod Episcopus non possit prohibere, ne Matrimonia Domi celebrentur, sed tantum hortari, ut in Ecclesia fiant: Nihilominus in praxi contrarium semper tenui; Quia cum Ecclesia sit proprius locus Sacramentorum, & maxime deceat in ipsa ministrari, laudandi sunt Episcopi, qui id prohibent fieri sine eorum licentia extrà illam, sequendo vestigia *Divi Caroli in Concil. Mediol. 2. tit. 1. Decret. 28.* & est laudabilis usus, vel praxis Urbis, nam *Card. Vicarius, nec etiam Principibus, & Magnatibus hujusmodi licentiam concedere solet.*

8. Etenim si *Nicol. lucubr. Civil. lib. 1. tit. 10. de nupt. num. 60. vers. ultimo, & Bifs. in Hierug. litt. M. nu. 108. §. 16.* non dubitant affirmare, quod, si Parochus præcepto Episcopi non pareret, sed sine

licentia Domi Matrimonium celebraret, mortaliter peccaret, evidens est, quod licitè, & laudabiliter valet Episcopus prohibere, ne Matrimonia sine licentia extrà Ecclesiam celebrentur: Aliàs non peccaret Parochus, si præceptum esset injustum, juxtà opinionem *Barbosæ, & sequacium;* Cum non valet ad observantiam præcepti injusti subditum cogere, *cap. Si Episcopus quis fortè 11. q. 3. & benè hoc probat Bifs. supra allegatus.* Nec curandum de *Antonello de loco legal. lib. 1. cap. 7. num. 3.* quia iste Author cæca fide *Barbosæ* sequutus, cæteris auctoritatibus per eum allegatis, nil prorsus de prohibitione Episcopi agentibus, vacuus remanet.

9. **PER NOS, ET EXAMINATORES SYNODALES.** Quamvis agatur de provisione Parochiæ de novo erectæ, in qua forma concursus adhibenda non est, & pro prima vice confert liberè Episcopus, *Pac. Jord. lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 7. num. 102.* Adhuc super idoneitate, seu approbatione personæ provisæ examen faciendum erit per Episcopum unà cum Examinatoribus Synodalibus, ut advertit *Card. de Luc. de Paroch. disc. 37. num. 51.*

Erectiones novæ Parochiæ per
dismembrationem.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

- 1 *Causa legitima dismembrationis est periculum Animarum.*
- 2 *Distancia Ecclesiæ Parochialis, quando sit causa justa dismembrationis, vel non? num. 3. 4. 5. 6. & 7.*
- 3 *Causa justa dismembrationis non probatur assertionem Episcopi, sed de ea debet in Actis constare.*
- 4 *In dismembratione Ecclesiæ Parochialis vocandus est Rector, & alii interesse habentes; aliàs nulliter agitur.*
- 5 *In dismembratione Parochiæ exigitur Capituli consensus.*
- 6 *Abundantia reddituum Ecclesiæ Matricis*

triciſt eſt cauſa ſufficiens diſmembrationis.

Redditus non diſmembrantur, ſi Reſtor præter congruam parum haberet, ſed coguntur Parochiani, quorum intuitu fit diſmembratio, ad providendum novum Parochum de viſtu. ibi.

12 Eccleſia Matrix, ſi in diſmembratione paſſa fuit diminutionem reddituum, efficitur Patrona novæ Eccleſiæ.

13 Eccleſiæ Matrix, quæ paſſa fuit diſmembrationem, reſervatur honor arbitrio Epifcopi.

Accedere ex obligatione ad aliquem locum, eſt ſpecies ſubjectionis, ibid. & num. 14.

15 Decimæ, niſi in diſmembratione explicitè assignentur, non cenſentur translate, præter personales, & ſacramentales.

EA quæ Animarum pericula ſubmovent, & populo Nobis credito levamina præbent, ſedulo amplectentes, ſupplicationibus hominum loci N. inclinati, quibus dolentes Nobis expoſuerunt, quod cum ipſi ſub Parochia Sancti N. loci N. exiſtant, ob diſtantiã, ac etiam impedimentum fluminis N. quod Parochiam dividit, & rapidè decurrit, præſertim tempore hyemali, necnon aſperam, cœnoſamque viam, non poſſint, præſertim ſenes, pueri, ac debiles, abſque maxima difficultate, & periculo, ad illam, pro Divinis Officiis audiendis, & percipiendis Sacramentis, accedere, quodque perſepè ſine illis quamplures ex hac vita diſceſſerint, & Reſtor dictæ Parochialis S. N. conſentire noluerit, quod alius Sacerdos ipſis incolis in Capella, ſeu Eccleſia Sancti N. ibidem conſtructa, & de ſupplectilibus ſacris decenter proviſa, Miſſam diebus Feſtis celebret, & Sacramenta in caſu neceſſitatis miniſtret; ad diſmembrationem, & erectionem reſpectivè novæ Parochiæ, prout ipſi poſtularunt, procedere ſtatuiſmus. Idcirco facta per Vicarium noſtrum Generalem de mandato noſtro diligenti ſuper expoſitis inquisitione, ac deſuper conſtructo, citato, & audito d. Reſtore, proceſſu, de quo in actis, illiſque plenè per Teſtium depoſitiones, aliſque legitimis probationibus concludenter verificatis, dictum locum N. cum Eccleſia Sancti N. hominibus, incolis, & familiis, à Parochiali Eccleſia loci N. auctoritate ordinaria, & à Sac. Concil. Trid. cap. 4. ſeſſ. 21. de Reform. delegata, ſeparamus, dividimus, & diſmembramus, & dictam Eccleſiam S. N. cum ſuo loco, & diſtrictu à ... uſque ad ... accedente etiam conſenſu noſtri Capituli, in Parochialem Eccleſiam erigimus, & conſtituimus, dantes, & concedentes incolis, & habitatoribus dicti loci, & diſtrictus plenam, & liberam poteſtatem in dicta Parochiali Eccleſia, Sepulturas, Cœmeterium, Fontem baptiſmalem, Campanile, Campanas, & alia inſignia Parochialitatis conſtruendi, & retinendi.

Pro exercitio autem Curæ in populum, & utriuſque ſexus fideles in dicto loco, & diſtrictu habitantes, dilectum Nobis in Chriſto Presbyterum N. (qui populo, & Eccleſiæ prædictis in Divinis, & Animarum Cura regenda præſit) tamquam habilem, & idoneum, ab examinatore Synodalibus examinarum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique adminiſtrationem omnium Sacramentorum Eccleſiæ committimus, & de Eccleſia Parochiali ſic noviter erecta providemus.

Volentes, & mandantes Reſtori dictæ Eccleſiæ Parochialis S. N. Matricis, & aliis pro tempore exiſtentibus, quatenus de cætero ſingulis annis in Feſtivitybus Nativitatis D. N. Jeſu Chriſti, & Sancti Jo: Baptiſtæ de univerſis fruictibus Decimalibus, & aliorum bonorum, quos ipſe intra, & extra limites dictæ Eccleſiæ Matricis abundanter percipit, ſcuta dicto N., & ſuis in dicta Eccle-

Ecclesia Parochiali per Nos erecta Curatis successoribus in duabus æqualibus ratibus, nec non tempore messis salmas . . . frumenti, & tempore vindemiarum cados . . . vini, liberè persolvat, & tradat respectivè. Quam pecuniæ, & fructuum quantitatem, & ratas ex redditibus Ecclesiæ Matricis percipiendas, una cum elemosinis, & oblationibus univèrsis pro ipsius novi Curati, & successorum sustentatione, onerum supportatione, & congrua taxamus, & assignamus.

Reservantes Rectori præfatæ Ecclesiæ Matricis N. illiusque successoribus (ex quo redditum suorum dismembrationem patitur) jus personam idoneam infra terminum à jure statutum toties quoties per cessum, vel decessum vacare contigerit, in dicta Parochiali Ecclesia N. à Nobis, vel successoribus nostri instituendam, præsentandi.

Præterea, ut dictæ Ecclesiæ Matrici *debitus honor* servetur, & exhibeatur, volumus, quòd singulis annis in festo N. dictus novus Curatus, sui que successores una cum in colis Parochianis processionaliter ad eam accedat, & ad Altare Majus unum cereum ceræ elaboratæ librarum . . . in signum recognitionis offerat. Et ita Auctoritate qua supra dismembramus, erigimus, assignamus, & reservamus omni &c. Datum hac die &c.

N. Episcopus N.

LECTUM, LATUM, & PUBLICATUM fuit supradictum Decretum dismembrationis, & erectionis respectivè, die . . . in Aula . . . præsentibus N. N. Testibus &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. **ANIMARUM PERICULA.** Justa causa dismembrationis regulariter reputatur illa, quæ implicat periculum Animarum, cui alia ratione prospici, & occurrì non potest. Lotter. *de re Benef. lib. 1. cap. 28. nu. 2. & seqq.*

2. **OB DISTANTIAM.** Ut plurimum damnum spirituale Parochianorum oritur ob distantiam, asperitatem, & incommoditatem itineris, qua impediuntur, præsertim tempore hyemali, ut nec ipsi ad Ecclesiam Parochialem, nec Parochus respectivè ad illos occasione infirmitatis pro administratione Sacramentorum sine periculo, aut magno incommodo non valeant accedere; & his circumstantiis concurrentibus, Episcopus vigore *Concil. sess. 21. de reform. cap. 4.* in novata dispositione *cap. Ad audientiam de Eccles. ædific.* solet, immò debet ad dismembrationem procedere, & novam Parochiam, vel

si magis expedire dijudicet, Vicariam perpetuam erigere, Nicol. *in fosc. verb. Parochus.*

3. **SINE ILLIS.** Ob numerositatem populi, Episcopus cogit Rectorem ad assumendum Coadjutorem in exercitio Curæ: At ob distantiam loci, etiam invito Rectore, quamvis exempto, ad dismembrationem potest devenire, absque eo quod teneatur expectare, quod aliqui ex Parochianis decedant sine Sacramentis, ut probant decisiones Rotæ, quas expendit Graz. *de Benef. part. 12. cap. 4. num. 9. & seqq.* & sequitur Pac. Jord. *lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 31. nu. 6.* Nihilominus si de hoc in Processu constaret, provisio Episcopi esset innixa firmiori fundamento, Rot. *decis. 32. num. 2. & decis. 34. num. 6.* post Tambur. *de jur. Abb.*

4. **CONSENTIRE NOLUERIT.** Etenim si in loco adesset Oratorium, vel Ecclesia publica, in qua Parochus per suum Coadjutorem vellet Missas diebus Festis celebrare, & Sacramenta Pœni-

Pœnitentiæ, & Eucharistiæ administra-
ri facere, tunc Episcopus à dismembra-
tione, quæ dicitur species alienationis
abstinere potius deberet, quàm illam ad
effectum perducere, quia tali casu dicitur
consultum Parochianis à Matrice distan-
tibus, ex animadversis à Ric. *prax For.*
Eccles. resol. 486. num. 6. vers. Limitatur part.
r. & à Card. de Luca annot. ad Concil. disc.
16. num. 2. & Paroch. disc. 34. per tot.

5. Ut enim unitas Parochialis non
dividatur, jurisdictio Territorialis non
fecetur, & redditus illius diminutionem
non patiantur, non de facili devenien-
dum est ad dismembrationem, sed iustis
de causis (quas enumerant Barbof. *supra*
Concil. d. cap. 4. & Corrad. prax. Benef. lib.
3. c. 2. n. 5. & seqq.) bene perpensis Episco-
pus consensum præbeat.

6. Verum tamen est, quod cum fre-
quenter ad formalem dismembrationem
soleat deveniri, quando Parochianorum
pars, vel Communitas, quæ id petit ob
distantiam loci, & magnam incommodi-
tatem itineris, congruè dotat Novam Pa-
rochian erigendam, ut observat Card. de
Luc. *de Decim. disc. 12. nu. 8.* & tunc obla-
tio Cappellani, seu Coadjutoris pro ad-
ministracione Sacramentorum diebus Fe-
stis per Rectorem facta ad evitandam dis-
membrationem, non est sufficiens ad re-
tardandam novæ Parochiæ erectionem,
sed ad illam justè proceditur, ea non ob-
stante, ut declaravit Sac. Congr. Concilii
in Januen. 16. Januar. 1694. quod est con-
tra opinionem Rotæ *in Ovedten. de anno*
1681. quæ decisio allegabatur in dicta
Causa Januen. favore Matricis.

7. **PROUT IPSI POSTULA-
RUNT.** Licet Episcopus vigore citati
cap. 4. sess. 21. de Reform. possit, & debeat
ex officio quotiescumque expediens judi-
caverit novas Parochias erigere: Atta-
men quia ut plurimum hoc fiat ad pe-
titionem incolarum, ut ponderat Card.
de Luc. *dicto disc. 10. de Decim.* ideo-
que hæc circumstantia exprimitur in for-
mula, juxta praxim Corrad. *lib. 3. cap. 2.*
num. 9.

8. **CONCLUDENTER VE-
RIFICATIS.** Ad probandam ju-
stam causam dismembrationis, non suf-

ficat assertio Episcopi, sed debet de ea in
Actis per legitimas probationes constare,
Rot. coram Seraph. *decis. 1062. num. 1.* &
coram Othob. *decis. 6.* Card. de Luc. *de*
Benef. disc. 45. & de Paroch. disc. 35. utro-
bique num. 6.

9. **CITATO, ET AUDITO
RECTORE.** Citatio, & vocatio Re-
ctoris Ecclesiæ Matricis, aut illius Defen-
soris deputati, quatenus esset vacans, in
dismembratione facienda, est omninò ne-
cessaria, aliàs etiãsi concurrerent justæ
causæ, & requisita pro illa obtinenda,
adhuc nulliter esset facta, si sine hac so-
lemnitate fieret, Garz. *de Benef. part. 12.*
cap. 3. num. 3. & seqq. Nicol. lucub. Can.
lib. 3. cap. 48. de Eccles. ædific. num. 1. vers.
Non verò, Corrad. prax. ubi supra. Sicuti
vocandi quoque essent cæteri interesse
habentes, quando Episcopus vellet novæ
Ecclesiæ Parochialis unire Beneficia; &
qui sint, habes apud Barb. *supra Concil.*
sess. 8. de refor. c. 6. n. 19. cum seq.

10. **ACCEDENTE CONSEN-
SU ETIAM NOSTRI CAPI-
TULI.** Quod in dismembratione exi-
gatur consensus Capituli Cathedralis,
præsertim Parochiæ non exemptæ, tenent
Pac. Jord. *lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 30. num. 2.*
Piafec. prax. Episc. part. 2. cap. 5. art. 3. nu. 89.
Fagnan. in cap. Ad Audientiam nu. 54. de Ec-
cles. ædific. Quando tamen absolutè non ad-
mittit Garz. *de Benef. part. 12. cap. 3. nu. 11.*
& 12. ubi conclusionem ait procedere,
quando agitur de dismembratione Ecclesiæ
inferioris, & Episcopus est Auctor dismem-
brationis, non autem quando Episcopus
non est Auctor sed Rector Ecclesiæ non
habentis Collegium, quia tunc sufficere
solam auctoritatem Episcopi putat.

11. **ABUNDANTER PER-
CIPIT.** Abundantia reddituum dicitur
causa sufficiens dismembrationi, jux-
tà *decis. Seraphin. 428.* Sicuti enim quan-
do Parochia est numerosa, & pinguis,
debet Parochus Coadjutori sibi dato
mercedem solvere, Nicol. *in flosc. verb.*
Cura num. 7. ità quando juridica sit dis-
membratio, debet diminutionem fru-
ctuum pati. Si verò Ecclesiæ Matrix bo-
nis non abundaret, & Rector præter
congruam nihil, aut parum haberet,
non.

non posset Episcopus ex ea aliquam partem fructuum, seu bonorum dismembrare sed Parochiani, quorum intuitu nova Parochia, sive Vicaria perpetua erigitur compellendi essent ad providendum Parochum, seu Vicarium de victu, ad formam litteralis dispositionis dicto cap. 4. sess. 21. de Reform. ubi Barbof. num. 15. Bellett. disq. Cleric. par. 1. §. 14. de Cler. debit. num. 7. & tribus seqq. Gallemart. supra dicto cap. 4. num. 7. ubi ex doctrina Host. quam reassumit etiam Abb. in cap. Ad audientiam num. 7. de Eccles. edific. firmat, quod, si Parochiani ob paupertatem alimenta Curato assignare non possent; Episcopus teneretur dare de suo.

12 **RESERVANTES**. Ecclesia Matrix, quæ passa fuit dismembrationem, & de suo contulit pro sustentatione Rectoris novæ Parochiæ, acquirit Juspatronatus, juxta dispositionem Text. dicto c. Ad audientiam, ubi Glof. de Eccles. edific. Garz. de Benef. part. 5. cap. 9. num. 57. Barbof. supra dicto cap. 4. sess. 21. nu. 13. Fagnan. in dicto cap. Ad audientiam num. 35. & 38. ubi quod, si adesset, qui novam Ecclesiam Parochialem fundasset, efficeretur Compatronus unà cum Rectore Matricis.

13 **DEBITUS HONOR**. Præter Juspatronatus, debet in dismembratione reservari Ecclesiæ Matrivi debitus honor ad formam præscriptam in sæpè citato cap. Ad audientiam de Eccles. edific. in signum recognitionis, puta quod illi solvatur census annuus moderatè arbitrio Episcopi taxandus, vel quod reservetur sepultura, vel celebratio Missæ solemniter cantandæ in Ecclesia noviter erecta à Rectore Matricis in die Sancti Titularis, aut in aliqua ex solemnioribus anni Festivitatibus, vel demum quod Curatus novæ Parochiæ, & illius successores unà cum Parochianis semel in anno pocsionaliter v. g. in die Corporis Christi, accedant ad Ecclesiam Matricem, & cereum offerant, & hæc reservatio fortè est aliarum magis propria, cum accedere ad aliquem locum sit species subjectionis, Rot. coram Seraphin. decis. 15. num. 3.

14 Quem autem ex his honoris signis debeat impendere Ecclesia filialis erga Matricem, prudentiæ Episcopi in dis-

membratione facienda relinquitur, qui perpenis loci, Ecclesiæ, Rectoris, distantia, incolarum facultatibus, moribus, qualitibus, & congruentiis, unum ex recensitis reservabit, ut monet Glof. in dicto cap. Ad audientiam in verbo honor, nulla habita prorsus consideratione ad expressum in formula, quia tantum pro exemplo reponitur.

15 Item varianda erit formula juxta facti variationem, si per unionem Beneficiorum, aut per alicujus Fundatoris liberalitatem, aliove modo de congrua novo Rectori provideretur, hoc unum advertendo, quod Decimæ Prædiales, nisi in dismembratione ab Episcopo explicitè assignentur pro sustentatione novi Curati, non censerentur in eum translatae, neque pro rata, sed remanerent integraliter Rectori Matricis, ex quo Decimæ solent dari in defectum aliorum reddituum, & est in arbitrio Episcopi, sive de Decimis, sive aliis fructibus providere, prout explosis antiquorum sententiis, per Text. Concilii cap. 4. sess. 21. de reform. latè probat Fagnan. in cap. Cum contingat. de Decim. à num. 31. usque ad 51. Decimæ verò personales, seu sacramentales transeunt ipso jure in Curatum, & Parochialem noviter erectam, Fagnan. ibid. num. 52.

Erectionis Canonicatus.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

- 1 Capitulum Canonicorum non potest remittere residentiam, neque servitium condonare, non obstante consuetudine, sive Ecclesiæ statuto.
- 2 Canonici non possunt exire à Choro, nisi petita venia ab Archidiacono, sive Præsidenti sub pœna punctationis.
- 3 Canonici non interessentes concioni tempore Quadragesimæ possunt punctari.
- 4 Canonici absentes à Choro non debent pu-